Apstiprinu
valsts vienotā jurista
profesionālās kvalifikācijas eksāmena
komisijas priekšsēdētājs
A. Teikmanis

Valsts vienotā jurista profesionālās
kvalifikācijas eksāmena komisija

Valsts vienotā jurista profesionālās kvalifikācijas eksāmena teorētiskās daļas ietvara anotācijas

Signature not validated

2026./2027. akadēmiskā gada ziemas sesija

Digitally signed by ANDRIS TEIKMANIS
Date: 2026.11.06 15:29:14 EET

Saturs

Ievads ... 2

Krimināltiesību un kriminālprocesa tiesību jomas kvalifikācijas eksāmena teorētiskās daļas ietvara anotācija ... 3

Krimināltiesības ... 3

Kriminālprocesa tiesības ... 4

Civiltiesību, civilprocesa tiesību un komerctiesību jomas kvalifikācijas eksāmena teorētiskās daļas ietvara anotācija ... 5

Civiltiesības ... 5

Civilprocesa tiesības ... 6

Komerctiesības ... 6

Konstitucionālo tiesību, administratīvo tiesību un administratīva procesa tiesību jomas kvalifikācijas eksāmena teorētiskās daļas ietvara anotācija ... 7

Konstitucionālās tiesības ... 7

Administratīvās tiesības ... 7

Administratīvā procesa tiesības ... 7

Starptautisko un Eiropas Savienības tiesību jomas kvalifikācijas eksāmena teorētiskās daļas ietvara anotācija ... 9

Starptautiskās privāttiesības ... 9

Starptautiskās publiskās tiesības ... 10

Eiropas Savienības tiesības ... 11

Tiesību teorijas, tiesību filozofijas un Latvijas tiesību vēstures jomas kvalifikācijas eksāmena teorētiskās daļas ietvara anotācija ... 12

Tiesību teorija ... 12

Tiesību filozofija ... 12

Latvijas tiesību vēsture ... 13

Ievads

Valsts vienotā jurista profesionālās kvalifikācijas eksāmena (turpmāk – eksāmens) teorētiskās daļas ietvara anotācija (turpmāk – anotācija) ir palīglīdzeklis studējošajam, gatavojoties eksāmena teorētiskajai daļai. Anotācija sagatavota, ievērojot jurista profesionālās kvalifikācijas prasības (noteiktas jurista profesijas standartā).

Katras jomas anotācijā ir ietverti attiecīgās jomas temati, kurus studējošajam ir jāpārzina, lai sekmīgi varētu nokārtot eksāmena jomas teorētisko daļu. Katra joma ietver vairākas apakšjomas.

Eksāmena teorētiskie jautājumi ir saistīti ar Latvijai saistoša normatīvā regulējuma, judikatūras un tiesību doktrīnas pārzināšanu un izpratni. Eksāmena teorētiskajā daļā studējošajam ir jāatbild uz trīs jautājumiem. Savukārt katru jautājumu veido trīs daļas jeb komponentes, kas konkretizē pārbaudāmā teorētiskā jautājuma saturu un apjomu un kas norāda uz sniedzamās atbildes tvērumu. Atbilde uz katru komponenti jāsniedz koncentrēti, bet vienlaikus pietiekami izvērsti, lai atklātu studējošā zināšanas. Viena no jautājuma komponentēm var ietvert citas jomas aspektus.

Uz eksāmenu izlozētais jautājums saturēs informāciju par piešķiramo punktu skaitu par katru no komponentēm. Maksimālo novērtējumu ir iespējams saņemt, parādot padziļinātas zināšanas par attiecīgo jautājumu, tostarp atsaucoties ne tikai uz valsts, bet arī uz starptautisko tiesību, arī Eiropas Savienības tiesību, normatīvo regulējumu un judikatūru, ja tāda ir.

Atbildes uz eksāmena teorētiskajiem jautājumiem jāraksta, skaidri formulējot savu domu un ievērojot latviešu valodas gramatikas prasības.

Krimināltiesību un kriminālprocesa tiesību jomas kvalifikācijas eksāmena teorētiskās daļas ietvara anotācija

Atbilstoši jurista profesijas standartam juristam ir jāprot orientēties Latvijas Republikas, Eiropas Savienības un starptautiskajā tiesiskajā sistēmā. Lai pārbaudītu studentu zināšanu un prasmju atbilstību šim standartam, krimināltiesību un kriminālprocesa tiesību eksāmena teorētiskajā daļā studentam, skaidri formulējot savu domu, ir jāatbild uz diviem jautājumiem krimināltiesībās un vienu kriminālprocesa tiesību jautājumu. Katru jautājumu veido trīs daļas jeb komponenti, kas konkretizē pārbaudāmā teorētiskā jautājuma saturu un apjomu. Viens no jautājuma komponentiem var ietvert citas jomas aspektus. Par katru komponentu var saņemt trīs punktus. Maksimālo novērtējumu ir iespējams saņemt, papildus pamatzināšanām parādot padziļinātas zināšanas par attiecīgo jautājumu, tai skaitā atsaucoties ne tikai uz valsts, bet arī uz starptautisko tiesību, arī Eiropas Savienības tiesību normatīvo regulējumu un judikatūru, ja tāda ir.

Eksāmena teorētiskie jautājumi ir saistīti ar Latvijai saistoša normatīvā regulējuma, judikatūras un tiesību doktrīnas izpratni kādā no krimināltiesību un kriminālprocesa tiesību tematiem, it īpaši:

Krimināltiesības

1. Noziedzīgs nodarījums un tā sastāvs.
2. Pabeigts un nepabeigts noziedzīgs nodarījums.
3. Dalība un līdzdalība noziedzīgā nodarījumā. Piesaistība noziedzīgam nodarījumam.
4. Apstākļi, kas izslēdz krimināatbildību.
5. Noziedzīgu nodarījumu daudzējādība.
6. Soda jēdziens, mērķis un sodu veidi.
7. Atbrīvošana no krimināatbildības un soda. Sodāmība.
8. Krimināatbildības noilgums un notiesājoša sprieduma izpildīšanas noilgums.
9. Nepilngadīgā krimināatbildības īpatnības.
10. Medicīniska rakstura piespiedu līdzekļi.
11. Juridiskajām personām piemērojamie piespiedu ietekmēšanas līdzekļi.
12. Mantas īpašā konfiskācija.
13. Noziegumi pret cilvēci, mieru, kara noziegumi, genocīds.
14. Noziegumi, kas saistīti ar terorismu.
15. Noziegumi pret valsti.
16. Noziedzīgi nodarījumi pret dabas vidi.
17. Nonāvēšana.
18. Noziedzīgi nodarījumi pret personas veselību.
19. Noziedzīgi nodarījumi pret personas pamattiesībām un pamatbrīvībām.
20. Noziedzīgi nodarījumi pret personas brīvību, godu un cieņu.
21. Noziedzīgi nodarījumi pret tikumību un dzimumneaizskaramību.
22. Noziedzīgi nodarījumi pret ģimeni un nepilngadīgajiem.
23. Noziedzīgi nodarījumi pret īpašumu.
24. Noziedzīgi nodarījumi tautsaimniecībā.
25. Noziedzīgi nodarījumi pret vispārējo drošību un sabiedrisko kārtību.
26. Noziedzīgi nodarījumi pret satiksmes drošību.
27. Noziedzīgi nodarījumi pret pārvaldības kārtību.
28. Noziedzīgi nodarījumi pret jurisdikciju.
29. Noziedzīgi nodarījumi valsts institūciju dienestā.

30. Noziedzīgi nodarījumi militārajā dienestā.

Kriminālprocesa tiesības

1. Kriminālprocesa tiesību avoti.
2. Kriminālprocesa pamatprincipi .
3. Apstākļi, kas iesaistītajām personām liedz veikt vai piedalīties kriminālprocesā.
4. Kriminālprocesā iesaistītās personas un to statuss.
5. Kriminālprocesuālā imunitāte.
6. Pierādījumi un pierādīšana kriminālprocesā.
7. Izmeklēšanas darbības kriminālprocesā
8. Procesuālie piespiedu līdzekļi kriminālprocesā.
9. Procesuālie termiņi un dokumenti.
10. Mantiskie jautājumi kriminālprocesā.
11. Kriminālprocesa uzsākšana un atteikšanās uzsākt kriminālprocesu.
12. Pirmstiesas kriminālprocess, tā pabeigšanas veidi.
13. Vienkāršotās kriminālprocesa formas.
14. Sevišķās kriminālprocesa formas.
15. Iztiesāšana pirmās instances tiesā. Iztiesāšanas vispārīgie noteikumi. Tiesas nolēmumu veidi.
16. Lietas izskatīšana apelācijas un kasācijas instances tiesā.
17. Spēkā stājušos tiesas nolēmumu jauna izskatīšana.
18. Personas izdošana Latvijai un ārvalstij, arī Eiropas Savienības dalībvalstij.
19. Ārvalstī uzsākta kriminālprocesa pārņemšana Latvijā.
20. Ārvalsts spriedumu atzīšana un sodu izpildīšana.
21. Palīdzība procesuālo darbību veikšanā starptautiskās sadarbības jomā.

Civiltiesību, civilprocesa tiesību un komerctiesību jomas kvalifikācijas eksāmena teorētiskās daļas ietvara anotācija

Eksāmena civiltiesību, civilprocesa tiesību un komerctiesību jomas teorētiskajā daļā studējošajam jāatbild uz trīs teorētiskiem jautājumiem pa vienam katrā no šādām tiesību apakšnozarēm: civiltiesības, civilprocesa tiesības un komerctiesības. Studējošajam jāparāda savas zināšanas saistību, lietu, ģimenes un mantojuma tiesībās, civiltiesību pamatos, civilprocesa un komerctiesību jomās, īpašu uzmanību pievēršot šādām tēmām:

Civiltiesības

1. Civiltiesību subjekti.
2. Tiesisku darījumu saturs un iztulkošana.
3. Šķietami (fiktīvi) un simulatīvi darījumi.
4. Prettiesiski darījumi.
5. Pārstāvība, tās veidi un tiesiskās sekas.
6. Bērna izcelšanās noteikšana.
7. Personas rīcībspējas ierobežošana un aizgādnības nodibināšana.
8. Laulības atzīšana par neesošu un laulības šķiršana.
9. Adopcijas tiesiskais regulējums.
10. Aizgādības un saskarsmes tiesības, uzturlīdzekļu tiesiskais regulējums.
11. Laulāto likumiskās un līgumiskās mantiskās attiecības.
12. Bērnu un vecāku tiesības un pienākumi.
13. Likumiskā mantošana.
14. Testamentārā mantošana, tai skaitā substitūcijas tiesiskais regulējums un pēcmantinieku iecelšana, bet izņemot legāta tiesisko regulējumu.
15. Līgumiskā mantošana.
16. Lietu iedalījums.
17. Nekustamais īpašums kā tiesību objekts.
18. Valdījums.
19. Kopīpašums.
20. Īpašuma tiesības iegūšana.
21. Īpašuma lietošanas tiesības aprobežojumi.
22. Servitūti.
23. Ķīlas tiesība.
24. Īpašums.
25. Saistību tiesību jēdziens, rašanās un izbeigšanās pamati.
26. Līguma un līdzēja jēdziens, līguma noslēgšana, saturs un tiesiskās sekas.
27. Delikta jēdziens un veidi.
28. Civiltiesiskā atbildība, specifiskie atbildības veidi.
29. Izņēmumi no civiltiesiskās atbildības un līguma izpildes pienākuma.
30. Kaitējuma jēdziens un tā saturs.
31. Atsavinātāja atbildība par lietas trūkumiem un attiesājumu.
32. Saistībtiesiskā prasījuma jēdziens un tā pāreja citai personai.
33. Atsavinājuma līguma veidi, kuros mainās lietas īpašnieks, līdzēju tiesības un pienākumi.
34. Atdošanas līgumu veidi, līdzēju tiesības un pienākumi.
35. Līgumu veidi, kuri rada prasījumu par darba attiecībām, līdzēju tiesības un pienākumi.
36. Saistību pastiprināšanas līdzekļi.
37. Patērētāja un citi jēdzieni (prece (lieta), pakalpojums utt.) patērētāju aizsardzības

tiesībās.
38. Patērētāja brīvas izvēles princips un citi principi patērētāju aizsardzības tiesībās.
39. Tiesiskās formas (veidi) patērētāju tiesību aizsardzībai (preces (lietas) vai pakalpojuma atbilstība līgumam, iepriekš sastādīts līgums, specifiskie līgumi (patērētāja kreditēšanas līgums u.c.) utt.)
40. Patērētāja prasījumi un ar to izskatīšanu saistīto strīdu risināšana patērētāju aizsardzības tiesībās.
41. Speciālie termini, principi un klasifikācijas (veidi) apdrošināšanas līgumtiesībās.
42. Apdrošināšanas līgums, tā noslēgšana, saturs, spēkā stāšanās, izpilde, izbeigšanās, līdzēju u.c. subjektu tiesības un pienākumi.
43. Apdrošināšanas veidi (atkarībā no apdrošināšanas objekta kritērija) un to īpatnības.
44. Darba līgums, tā saturs, līdzēju tiesības un pienākumi.
45. Darba tiesisko attiecību nodibināšana un izbeigšana.
46. Darbinieka atbildība.
47. Darba devēja tiesības un pienākumi.

Civilprocesa tiesības

1. Tiesvedības veidi un civilprocesa stadijas.
2. Civilprocesa tiesību principi.
3. Civiltiesisko strīdu pakļautība un piekritība.
4. Lietas dalībnieki un procesuālā līdzdalība civilprocesā.
5. Prasība, tās priekšmets un pamats civilprocesā.
6. Atbildētāja aizstāvība pret prasību.
7. Tiesvedība lietās ar un bez prasības.
8. Tiesāšanās izdevumi un procesuālās sankcijas.
9. Civilprocesuālie termiņi.
10. Prasības nodrošināšana un pagaidu aizsardzība civilprocesā.
11. Prasības izmaiņas tiesvedības gaitā.
12. Mediācijas loma civilprocesā.
13. Pierādījumi un pierādīšana civilprocesā.
14. Tiesas nolēmumi un to pārsūdzība.
15. Tiesu nolēmumu izpilde.

Komerctiesības

1. Komersants, tostarp tā jēdziens un veidi.
2. Komercdarbības jēdziens un nošķiršana no saimnieciskās darbības.
3. Komercreģistrs.
4. Uzņēmums, filiāle un pārstāvniecība.
5. Komersanta firma.
6. Komercpilnvarojums (komercpilnvara) un tā veidi.
7. Komercaģents.
8. Mākleris.
9. Individuālais komersants.
10. Pilnsabiedrība.
11. Komandītsabiedrība.
12. Kapitālsabiedrība.
13. Pārrobežu sabiedrība un tās veidi.
14. Komercdarījuma vispārīgie noteikumi.
15. Atsevišķu komercdarījuma veidu īpašie noteikumi.

Konstitucionālo tiesību, administratīvo tiesību un administratīva procesa tiesību jomas kvalifikācijas eksāmena teorētiskās daļas ietvara anotācija

Eksāmena teorētiskajā daļā konstitucionālo tiesību, administratīvo tiesību un administratīvā procesa tiesību jomā tiks pārbaudītas zināšanas par Latvijas Republikas Satversmi, Latvijas valsts varas, t.sk. tiesu varas, orgāniem un to kompetenci, administratīvo tiesību pamatjēdzieniem, valsts pārvaldes organizācijas tiesībām, administratīvo procesu iestādē un tiesā, administratīvās atbildības pamatnoteikumiem un administratīvā pārkāpuma procesa tiesībām, jo īpaši par šādiem jautājumiem:

Konstitucionālās tiesības

1. Latvijas Republikas Satversme, tās ģenēze. Satversmes grozīšanas kārtība. Negrozāmais Satversmes kodols.
2. Konstitucionāla ranga akti.
3. Satversmē ietvertie konstitucionālo tiesību virsprincipi.
4. Suverenitātes un demokrātijas jēdzieni.
5. Valsts un to veidojošie elementi. Latvijas Republikas pilsonība, tās iegūšana un zaudēšana. Dubultpilsonība.
6. Saeima. Sastāvs un funkcijas. Saeimas deputāti: statuss, mandāts, deputāta imunitāte.
7. Saeimas vēlēšanas. Saeimas vēlēšanu principi. Aktīvās un pasīvās vēlēšanu tiesības.
8. Saeimas darbības pirmstermiņa izbeigšana.
9. Likumdošana: likumdošanas procesa stadijas; likumdošanas kārtība.
10. Tautas nobalsošana: veidi un kārtība.
11. Vēlētāju likumdošanas iniciatīvas.
12. Ministru kabinets: izveidošana, pilnvaru izbeigšanās, funkcijas. Deleģētā likumdošana. Lēmumu pieņemšana Ministru kabinetā.
13. Valsts prezidents: ievēlēšana, pilnvaru izbeigšanās, atbildība, funkcijas.
14. Cilvēka pamattiesības, to ierobežošana.
15. Tiesu vara. Tiesu iekārta.
16. Satversmes tiesa: sastāvs un kompetence. Abstraktā un konkrētā konstitucionālā kontrole. Satversmes tiesas process.

Administratīvās tiesības

1. Administratīvo tiesību pamatjēdzieni: rīcības brīvība, subjektīvās publiskās tiesības.
2. Valsts pārvaldes iekārta.
3. Valsts pārvaldes principi.
4. Valsts dienesta veidi.
5. Valsts pārvaldes darbības formas (administratīvais akts, faktiskā rīcība, publisko tiesību līgums un to nošķiršana no citām valsts pārvaldes darbības formām).
6. Iesniegumi valsts pārvaldē un informācijas atklātība.
7. Administratīvo aktu klasifikācija.
8. Administratīvās atbildības pamatnoteikumi un administratīvā pārkāpuma process.

Administratīvā procesa tiesības

1. Administratīvā procesa principi.
2. Administratīvā procesa dalībnieki.
3. Administratīvais process iestādē.
4. Administratīvais process tiesā.

5. Administratīvā akta un tiesas nolēmumu izpilde.
6. Valsts atbildība par administratīvajā procesā nodarītu kaitējumu.

Starptautisko un Eiropas Savienības tiesību jomas kvalifikācijas eksāmena teorētiskās daļas ietvara anotācija

Starptautiskās privāttiesības

Jautājumi starptautisko privāttiesību segmentā tiek nodalīti piecās plašās grupās, un tie var skart gan Latvijas nacionālās tiesības, gan Eiropas Savienības (ES) tiesības, gan starptautiskās privāttiesības to plašā (proti, ārpus ES) izpratnē.

1. Pirmā jautājumu grupa ietver tādus vispārējos jautājumus kā starptautisko privāttiesību jēdziens, avoti (nacionālie, Eiropas, starptautiskie), to piemērošanas nosacījumi un tvērums, interpretācijas metodes, starptautisko privāttiesību unifikācija.

Šajā kontekstā studenti var atsaukties, cita starpā, uz šādiem tiesību avotiem:
-Starptautiskie divpusējie tiesiskās palīdzības līgumi;
-Daudzpusējās starptautiskās konvencijas;
-Nozīmīgākās ES regulas starptautisko privāttiesību jomā (t.sk. jurisdikcija, piemērojamās tiesības un spriedumu atzīšana un izpilde);
-Civillikuma Ievads;
-Civilprocesa likuma F daļa.

2. Otrā jautājumu grupa ietver jautājumus par jurisdikciju: proti, valsts tiesu un šķīrējtiesu jurisdikcija izskatīt pušu strīdu (t.sk. to savstarpējā mijiedarbība). Pamatprincipi, izņēmuma jurisdikcija, jurisdikcija lietās ar vājāko pusi, tieša vai netieša vienošanās par tiesu, īpašā un vispārīgā jurisdikcija, saistītās prasības, *forum shopping* un *forum non conveniens* (t.sk. to ierobežojumi ES tiesībās), paralēlie procesi un *lis pendens*.

Šajā kontekstā studenti var atsaukties, cita starpā, uz šādiem tiesību avotiem:
-Civilprocesa likuma E un F daļas;
-Briseles I bis regula;
-Konvencija par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (Lugāno konvencija);
-Hāgas 2005. gada 30. jūnija konvencija par tiesas izvēles līgumiem;
-Ņujorkas 1958.gada konvencija par ārvalsts šķīrējtiesas spriedumu atzīšanu un izpildi.

3. Trešā jautājumu grupa ietver jautājumus par piemērojamām tiesībām: proti, kurām tiesībām tiek pakārtotas pušu attiecības un/vai darījumi, kad puses nāk no dažādām valstīm vai ir citi elementi, kas ļauj uzskatīt darījumu par starptautisku. Kolīziju normas starptautiskajās privāttiesībās, vienošanās par piemērojamām tiesībām, prevalējošās imperatīvās normas, *renvoi*.

Šajā kontekstā studenti var atsaukties, cita starpā, uz šādiem tiesību avotiem:
-Civillikuma Ievads;
-Roma I un Roma II regulas;
-Apvienoto Nāciju Organizācijas 1968.gada Konvencija par starptautiskajiem preču pirkuma-pārdevuma līgumiem (Vīnes Konvencija);
-UNIDROIT Starptautisko komerclīgumu principi.

4. Ceturtā jautājumu grupa ietver jautājumus par ārvalstu tiesu un šķīrējtiesu nolēmumu/spriedumu atzīšanu un izpildi: proti, eksekvatūra, brīva tiesas spriedumu kustība

ES, ārvalsts (ES un trešo valstu) spriedumu atzīšanas process, neatzīšanas pamati, *res judicata*.

Šajā kontekstā studenti var atsaukties, cita starpā, uz šādiem tiesību avotiem:
-Civilprocesa likuma E un F daļas;
-Šķīrējtiesu likums
-LESD;
-Briseles I bis regula;
-Konvencija par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (Lugāno konvencija);
-Valstu divpusējie līgumi par tiesisko palīdzību;
-Hāgas 2005.gada konvencija par tiesas izvēles līgumiem;
-Hāgas 2019.gada konvencija par ārvalstu spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās;
-Ņujorkas 1958.gada konvencija par ārvalsts šķīrējtiesas spriedumu atzīšanu un izpildi.

5. Piektā jautājumu grupa ietver Starptautisko līgumtiesību segmentu, kas aptver jautājumus par starptautisko līgumtiesību jēdzienu, avotiem, subjektiem, kā arī šo avotu savstarpējo mijiedarbību un piemērošanu.

Šajā kontekstā studenti var atsaukties, cita starpā, uz šādiem tiesību avotiem:
-Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija par starptautiskajiem preču pirkumapārdevuma līgumiem;
-*Lex mercatoria* (jēdziens, tvērums);
-Incoterms® 2020 (jēdziens, tvērums);
-UNIDROIT Starptautisko komerclīgumu principi (jēdziens, tvērums).

Starptautiskās publiskās tiesības

Eksāmena teorētiskajā daļā jautājumi var būt saistīti ar kādu no starptautisko publisko tiesību jomas pamatjautājumiem un/vai svarīgākiem jēdzieniem, tostarp tādiem kā:

1. Starptautisko tiesību avoti: (primārie (pamata)); palīgavoti, tostarp to izmantošana; starptautisko tiesu judikatūra un tās ietekmes pieaugums.
2. Starptautisko tiesību subjekti (tiesībsubjektības pazīmes, primārie tiesību subjekti un atvasinātie tiesību subjekti, veidojumi un personas ar ierobežotu starptautisko tiesībsubjektību, (pretošanās kustības, indivīds u.c.), valstu un valdību atzīšana, valdību neatzīšanas tiesiskās sekas, valsts nepārtrauktība (kontinuitāte) un valsts pēctecība.
3. Starptautisko tiesību piemērošana (interpretācijas norma, atrunas, vienpusējās interpretatīvās deklarācijas, starptautisko līgumu apstrīdamība un spēkā neesamība, *ius co*gens, starptautisko tiesību normu savstarpējā hierarhija, monisms un duālisms, starptautisko tiesību avotu vieta Latvijas ārējo normatīvo aktu hierarhijā (Satversme, 1994.g.likums par starptautiskajiem līgumiem), Vīnes konvencija par starptautiskām līgumtiesībām.
4. Apvienoto Nāciju Organizācija (Drošības padomes un Ģenerālās asamblejas funkcija miera un drošības nodrošināšanā, ANO Statūtos noteiktie cilvēktiesību aizsardzības mehānismi (Statūtu institūcijas) un starptautiskos cilvēktiesību līgumos (9 tā sauktie kodola līgumi) noteiktie kontroles mehānismi).
5. Valsts un starptautisko organizāciju atbildības institūts (Starptautisko tiesību

komisijas valstu atbildības panti, atbildības pamats, atbildības attiecināmība, prettiesiskumu izslēdzošie apstākļi, atbildības īstenošana, atbildības tiesiskās sekas, diplomātiskā aizsardzība un tās priekšnoteikumi, *erga omnes* atbildības koncepts).
6. Apvienoto Nāciju Organizācijas Starptautiskās tiesas, Starptautiskās krimināltiesas, Eiropas Cilvēktiesību tiesas jurisdikcija, kompetence, spriedumu spēks.
7. Starptautiskās krimināltiesības un starptautiskās humanitārās tiesības (Ženēvas konvencijas un protokoli, to piemērošana starptautiskajiem un nestarptautiskajiem militārajiem konfliktiem, genocīda un noziegumu pret cilvēci jēdzieni un savstarpējā nošķiršana, agresijas nozieguma jēdziens).

Eiropas Savienības tiesības

Eksāmena teorētiskajā daļā jautājumi var būt saistīti ar kādu no Eiropas Savienības tiesību jomas pamatjautājumiem un/vai svarīgākiem jēdzieniem, tostarp tādiem kā:

1. ES institucionālā sistēma (būtiskākās ES institūcijas, to sastāva veidošanas principi, lēmumu pieņemšana, galvenās institūciju kompetences, ES likumdošanas procesa pamatprincipi, dalībvalstu valdību, parlamentu, tiesu un pilsoņu loma ES).
2. ES Tiesas (Tiesa un Vispārējā tiesa) uzbūve un būtiskākās kompetences (prejudiciālo nolēmumu procedūra, pārkāpuma procedūra pret dalībvalsti, ES tiesību aktu tiesiskuma apstrīdēšana Tiesā un Vispārējā tiesā, tostarp, subjekti un nosacījumi apstrīdēšanas tiesību rašanās pamatam), ES Tiesas ekskluzīvās kompetences jēdziens un tvērums.
3. ES tiesību avoti (tiesību aktu veidi un hierarhija, ES Tiesas judikatūras vispārsaistošais raksturs, interpretācijas metodes, tostarp, attiecībā uz starptautiskiem līgumiem, kurus ES ir akceptējusi un kurus akceptējušas vienīgi dalībvalstis).
4. ES tiesību kā konstitucionāla tiesību sistēma un tās principi (Savienības un dalībvalstu kompetences, lojālas sadarbības princips, subsidiaritātes princips, kopējās Savienības vērtības), cilvēktiesības ES (ES Pamattiesību harta, Eiropas Cilvēktiesību konvencijas statuss un ES pievienošanās konvencijai).
5. ES tiesību piemērošana dalībvalstu tiesās (ES tiesību pārākums, tiešā un netiešā iedarbība, efektivitātes un ekvivalences principi, valsts atbildība par ES tiesību pārkāpumu).
6. ES vienotais tirgus un tā četras pamatbrīvības (pamatjēdzieni, valsts pasākumu veidi un raksturojums, brīvību ierobežojumu un to attaisnojumu izvērtējuma shēmas).
7. ES pilsonība (jēdziens un juridiskais pamats, pilsoņu tiesības, mijiedarbība ar nacionālo pilsonību un ES vienotā tirgus tiesībām).
8. ES brīvības, drošības un tiesiskuma telpa (savstarpējās uzticēšanās princips, līdzvērtīgas aizsardzības prezumpcija, trešo valstu pilsoņi); Datu aizsardzības regulas principi.
9. Prettiesiska valsts atbalsta aizliegums (pamatjēdzieni, valsts atbalsta saskaņošanas procedūras neievērošanas sekas) un konkurences tiesību pamatprincipi (aizliegtās vienošanās un dominējošā stāvokļa ļaunprātīgās izmantošanas aizliegums: pamatjēdzieni, interpretācijas īpatnības, mijiedarbība ar nacionālajām tiesībām).

Tiesību teorijas, tiesību filozofijas un Latvijas tiesību vēstures jomas kvalifikācijas eksāmena teorētiskās daļas ietvara anotācija

Tiesību teorija

Sagatavotais jautājums var būt saistīts ar kādu no tiesību teorijas pamatjautājumiem un/vai svarīgāko jēdzienu, tostarp tādu kā:

1. Tiesību izpratne un tiesību doktrīnas.
2. Tiesību saimes un to attīstības tendences, tiesību un tiesiskā sistēma.
3. Sociālās normas, to jēdziens un veidi.
4. Tiesību normas jēdziens, iedalījumi, tiesību normas struktūra un tiesību normu hierarhija.
5. Tiesību avoti, to veidi un klasifikācija. Vispārējie tiesību principi un to piemērošanas aspekti. Judikatūra, tiesu prakse un tiesnešu tiesības. To jēdziens, vieta tiesību avotu sistēmā un saistošais spēks.
6. Normatīvo aktu jaunrades jēdziens, process, stadijas un vadošie principi.
7. Tiesiskās attiecības un juridiskā atbildība.
8. Tiesību normu spēka aspekti. Vispārējo tiesību principu piemērošana tiesību normu iedarbības laika ierobežošanā. Tiesību normas atpakaļvērsts spēks.
9. Tiesību normu realizācija un tiesību normu piemērošana, piemērošanas soļi un metodes.
10. Tiesību normu interpretācija. Satversmes iztulkošana. Starptautisko tiesību normu un Eiropas Savienības tiesību normu interpretācijas īpatnības.
11. Tiesību tālākveidošana, tās priekšnoteikumi un paņēmieni.
12. Tiesību normu kolīzijas un to novēršana.

Tiesību filozofija

Sagatavotais jautājums var būt saistīts ar kādu no šeit minēto domātāju darbiem, kas sekmējuši mūsdienu izpratni par cilvēka cieņu un sociāli atbildīgu, demokrātisku tiesisku valsti un šīs vērtības respektējošu sabiedrību, tostarp:

1. Valsts (ideālā valsts) Platona, Aristoteļa un Cicerona darbos. Rainis par valsti, tautu, brīvību, taisnīgumu un laimi.
2. Taisnīgums Platona, Aristoteļa, Cicerona, Kelzena, Radbruha, Dvorkina un Roulza darbos.
3. Sabiedriskais līgums/sākotnējais līgums Hobsa, Loka, Monteskjē, Ruso un Kanta darbos.
4. Valsts varas dalīšana Loka, Monteskjē, Ruso un Kanta darbos.
5. Kanta brīvības un mūžīgā miera koncepts. Viesmīlības princips. Kategoriskais imperatīvs.
6. Interešu filozofija (Jērings).
7. Pamatnorma, normatīvo tiesību aktu hierarhija Kelzena darbos (tiesību pozitīvisms).
8. Tiesiskas valsts izpratne Hobsa, Loka, Monteskjē, Kanta, Kelzena, Radbruha un Harta darbos.
9. Vienlīdzības ideja (Likurgs, Platons, Aristotelis, Mors, Kampanella, marksisms (Markss un Engelss), Roulzs).
10. Sociāli atbildīgas valsts koncepts.
11. Cilvēka cieņas koncepta vēsturiskā attīstība (Cicerons un Kants).
12. Vēsturiskā tiesību skola (Savinjī, Puhta) un Hēgelis.
13. 20. gadsimta tiesību filozofija (Harts, Dvorkins, Roulzs, Kelzens, Radbruhs).

14. Marksisms un padomju tiesības.
15. Laimes koncepts (tiekšanās pēc laimes): Sokrāta, Aristoteļa, Loka, Bentama, Džefersona u.c. darbi, arī ASV Neatkarības deklarācija un ANO Ģenerālās asamblejas rezolūcijas.

Latvijas tiesību vēsture

Sagatavotais jautājums var būt saistīts ar kādu no šeit minētiem būtiskiem aspektiem Latvijas tiesību vēsturē, tostarp:

1. Baltu un līvu paražu tiesību īpatnības.
2. Tiesību attīstība Livonijas savienības pastāvēšanas laikā (pārvaldes un tiesu varas organizācija, procesuālās tiesības, lēņu tiesības, soda tiesību īpatnības, Hanzas pilsētu tirdzniecības tiesības).
3. Tiesību attīstība poļu-zviedru pārvaldes laikā (pārvaldes un tiesu varas organizācija, procesuālās tiesības).
4. Latviešu valodas kā vienīgās valsts valodas konstitucionālā nostiprināšana un nozīme Latvijas tiesību vēsturē.
5. Dzimtbūšanas atcelšana Baltijas guberņās, pagasta pārvaldes un pagasta tiesas mērķis valdības īstenoto reformu ietvarā un praktiski sasniegtais rezultāts, jaunlatvieši un jaunā strāva Latvijas valsts tapšanas procesā.
6. 1864. (1889.) gada Krievijas impērijas tiesu varas/iekārtas reforma.
7. Krievijas impērijas Valsts Pamatlikumi (1906. g.).
8. Nerealizētie valstiskumi Latvijas teritorijā (1918.–1920. g.) (Baltijas hercogiste, Latvijas Sociālistiskā Padomju Republika/"Stučkas Republika").
9. Latvijas Republikas "pagaidu satversmes".
10. Ievērojamākās viedokļu sadursmes Satversmes Sapulcē Latvijas Republikas Satversmes izstrādes gaitā.
11. Latvijas Republikā 1934. gada 15. maijā notikušais antikonstitucionālais valsts apvērsums.
12. Starpkaru Latvijas (1918.-1940.g.) tiesu varas/iekārtas raksturojums.
13. Jaunlaiku civiltiesību tradīcija (BVLK III daļa, 1937. g. Latvijas Civillikums).
14. Latvijas PSR tiesību kā sociālistisko tiesību lokam piederošas sistēmas īpatnības: konstitucionālās tiesības, tiesu iekārta un process, krimināltiesības, darba tiesības, laulību un ģimenes tiesības un civiltiesības.
15. Latvijas Republikas neatkarības atjaunošana *de facto*. Valsts nepārtrauktības doktrīna.
16. Tiesu varas/iekārtas reforma pēc Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas *de facto*.
17. Īpašuma reforma Latvijā. Starpkaru Latvijas zemes reforma. Īpašuma denacionalizācija pēc Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas *de facto*.
18. Latvijas tiesību sistēmas atgriešanās Rietumu tiesību loka kontinentālās Eiropas jeb romāņu-ģermāņu tiesību saimē: galvenie soļi pēc valsts neatkarības atjaunošanas.